

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Het college van burgemeester en wethouders
In afschrift aan de gemeentesecretaris

Directoraat-Generaal
Bestuur Ruimte en Wonen
Directie Bouwen en Energie

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland
www.Rijksoverheid.nl

Kenmerk
2018-0000166637

Uw kenmerk

Datum 3 april 2018
Betreft Aardgasvrije wijken

Geacht college,

Met de ondertekening van het klimaatakkoord van Parijs in 2015 heeft Nederland zich gebonden aan maatregelen om de klimaatverandering tegen te gaan. Het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving is hiervan een belangrijk onderdeel. Verlaging van het gebruik van aardgas in de gebouwde omgeving, is ook een belangrijke ondersteuning voor de beperking van de gaswinning in Groningen.

In deze gezamenlijke brief vragen wij u daarom om de komende collegeperiode – met ons – twee concrete acties op te pakken:

- Het starten met proeftuinen voor aardgasvrije bestaande wijken
- Het zoveel en zo snel mogelijk opleveren van aardgasvrije nieuwbouwlocaties

Starten met proeftuinen voor aardgasvrije bestaande wijken

In het regeerakkoord en het Interbestuurlijk Programma is afgesproken dat we voor het eind van de kabinetsperiode 30.000 tot 50.000 bestaande woningen per jaar aardgasvrij (of klaar voor het afkoppelen van het aardgas) willen maken. Het rijk stelt 90 miljoen euro beschikbaar voor gemeenten die in 2018 al kunnen starten met een proeftuin voor het aardgasvrij maken van bestaande wijken.

In deze proeftuinen gaan we leren hoe we samen met bewoners, gebouweigenaren, woningcorporaties, energieleveranciers en andere bedrijven een bestaande wijk succesvol 'van het aardgas af kunnen halen'. Hoe we met aardgasvrije wijken de woon- en leefomgeving kunnen verbeteren, de energierekening betaalbaar kunnen houden, en hoe we de aanpak op een kosteneffectieve wijze kunnen gaan uitrollen en opschalen.

Eerder is vanuit het kabinet aangekondigd dat het streven is in ieder geval te beginnen in de provincie Groningen en in Rotterdam-Zuid omdat hier sprake is van grote nationale opgaven die goed verbonden kunnen worden met

verduurzaming. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat ook in andere delen van Nederland proeftuinen ontstaan. Daarom roepen wij u op om ook in uw gemeente te starten met het aardgasvrij maken van bestaande wijken.

U kunt tot 1 juli 2018 een aanvraag indienen om in aanmerking te komen voor een decentralisatie-uitkering als bijdrage voor een in 2018 te starten proeftuin voor het aardgasvrij maken van een bestaande wijk.

De ingediende aanvragen worden beoordeeld op de kwaliteit van het plan, onder meer met de volgende criteria: start van de uitvoering in 2018, zekerheidstelling ten aanzien van het jaar waarin woningen van het aardgas af zullen zijn, bestuurlijke steun in de gemeente, betrokkenheid en draagvlak bij burgers en bedrijven en andere stakeholders, de financiële onderbouwing van het uitvoeringsplan en de gevraagde rijksbijdrage. Daarnaast zal goed gekeken worden naar voldoende regionale spreiding en naar variatie in techniek en aanpak, zodat een maximaal leereffect kan worden bereikt in de proeftuinen. In de bijlage staan de criteria verder uitgeschreven en vindt u meer informatie over de termijnen en het proces.

Gelet op de korte aanmeldingstermijn tot 1 juli 2018, verwachten we dat vooral gemeenten een aanvraag kunnen indienen die al een haalbaarheidsstudie of concreet plan hebben voor het aardgasvrij maken van een wijk en toe zijn aan de stap naar de uitvoeringsfase. De proeftuinen vormen de start van een breder meerjarenprogramma gericht op het aardgasvrij maken van bestaande wijken. De vormgeving van dit meerjarige interbestuurlijke uitvoeringsprogramma is onderdeel van de besprekingen aan de tafel gebouwde omgeving voor het te sluiten klimaatakkoord. Om een goed beeld te krijgen van het tempo waarin, en de schaal waarop de transitie naar het aardgasvrij maken van bestaande wijken in de komende jaren gerealiseerd kan worden, horen we graag van u in welke wijken u in de komende jaren van plan bent te starten met aardgasvrij maken. En of u belangstelling heeft voor deelname in een leerprogramma rond de in 2018 te starten proeftuinen.

Wij verzoeken u voor 1 juli kenbaar te maken in welke bestaande wijken u in 2019, 2020 of 2021 verwacht te kunnen starten met het aardgasvrij maken van de wijk.

Indien u verwacht in 2019, 2020 of 2021 te gaan starten met het aardgasvrij maken van een bestaande wijk, kunt u zich voor 1 juli ook aanmelden voor deelname aan een leerprogramma rond de proeftuinen die in 2018 gaan starten.

Uiteindelijk is een veel grotere inzet nodig om de gehele gebouwde omgeving aardgasvrij te maken. In het Interbestuurlijk Programma hebben we daarom afgesproken dat er regionale energie- en klimaatstrategieën worden gemaakt en dat alle gemeenten in 2021 een planning hebben (een warmteplan) van de

transitie naar aardgasvrij, gericht op een CO₂-arme gebouwde omgeving in 2050. Daarbij moet voor alle buurten die volgens de planning van de gemeente voor 2030 van het aardgas af gaan, bekend zijn wat het alternatief voor aardgas is.

De gemeenten staan niet alleen voor deze uitdaging. VNG, rijk en andere partners gaan hierbij helpen. Het rijk realiseert benodigde randvoorwaarden voor aardgasvrije wijken. Het Expertcentrum Warmtetransitie in oprichting kan samen met andere stakeholders de gemeenten ondersteunen bij de totstandkoming en uitvoering van warmteplannen, en bij het verkrijgen van inzicht in de alternatieven voor verwarming met aardgas. Woningcorporaties zijn nu bezig met het invullen van routekaarten naar een CO₂-neutraal woningbestand. Die routekaarten kunnen een goede basis zijn voor een wijkgerichte aanpak.

Provincies kunnen hun rol pakken bij de regionale planvorming, de regionale ondergrondse infrastructuur en ruimtelijke inpassing. De VNG kan samen met andere partners de gemeenten gaan ondersteunen bij de proeftuinen voor aardgasvrije wijken. Hiervoor zal door de VNG een landelijk ondersteuningsprogramma worden ingericht voor alle gemeenten. Waterschappen en netbeheerders kunnen eveneens een helpende hand bieden.

Het leerprogramma en de ondersteuningsstructuur, inclusief de rol die de verschillende partijen daarin hebben, zal in de komende maanden verder worden uitgewerkt.

Het rijk ondersteunt het aardgasvrij maken verder met een nieuwe innovatiesubsidie voor consortia van aanbieders, klanten en kennisinstellingen die prototypes en innovatieve producten maken waarmee gebouwen en de bijbehorende energie-infrastructuur sneller en goedkoper aardgasvrij kunnen worden gemaakt. In de bijlage vindt u meer informatie over deze innovatiesubsidie voor consortia en hoe deze subsidie kan helpen bij het aardgasvrij maken van wijken. De Bouwagenda, een brede coalitie vanuit overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven, zorgt ook voor versnelling van de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Zoveel en zo snel mogelijk opleveren van aardgasvrije nieuwbouwlocaties
Naast het aardgas vrij maken van bestaande wijken is belangrijk dat nieuwe wijken zoveel mogelijk gasvrij worden opgeleverd. De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel aanvaard waarin de gasaansluitplicht bij nieuwbouw wordt geschrapt uit de Gaswet. Dit voorstel is nu in behandeling bij de Eerste Kamer (Kamerstukken I, 206/16, 34 626, nr. A). Vaak zijn nieuwbouwlocaties eerder al ontworpen met een gasaansluiting, maar nog niet gerealiseerd. Graag roepen wij uw college op om in overleg met betrokken partijen te bezien wat de mogelijkheden zijn om deze nieuwbouwlocaties alsnog aardgasvrij op te leveren, zonder de bouw van nieuwe woningen te vertragen. Hiermee kunt u voorkomen dat woningen, als ze eenmaal zijn gerealiseerd, in de toekomst alsnog tegen hoge kosten van het aardgas af moeten worden gehaald.

Een interessant initiatief in deze is het recent afgesloten Convenant Aardgasvrije Nieuwbouw van een aantal gemeenten in Zuid-Holland samen met de provincie en de netbeheerder.

Wij hopen dat uw college de in deze brief genoemde uitdagingen ten volle wil aangaan. Het versnellen van de energietransitie in de gebouwde omgeving en het aardgasvrij maken van bestaande en nieuwe wijken is urgent en uitdagend. De gemeenten hebben daarin een sleutelrol.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, De minister van Economische Zaken en Klimaat,

drs. K.H. Ollongren

Eric Wiebes

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

J. Kriens
Algemeen directeur